

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 5. Eucharistiæ materia est panis triticeus, & vinum de vite.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

30 Et idipsum confirmatur ex eo quod Christus non solum iussit accipere & manducare, sed etiam facere quod fecit, id est convertere & transsubstantiare panem in corpus iuum, & vinum in sanguinem sicut ipse fecit (prout infra demonstrabitur;) hoc (inquam) iussit, cum dixit: *Hoc facite in meam commemorationem.* Atqui conversio & transsubstantiatio panis in corpus Christi non est sumptio, nec usus corporis Christi, nec certe verba, quibus fit illa conversio, significant usum, sed aliquid permanens.

31 Quid plura? dato, non concessio quod verba objecta ex Matthæo probent Christum dixisse, *hoc est corpus meum*, postquam accepit panem, dediditque discipulis suis: saltem non probant Christum verba illa non dixisse, priusquam illum discipuli manducarent. Nihil ergo faciunt ad intentionem Adversariorum. Si enim Christus illa dixerit ante manducationem, live ante usum & sumptionem, verè dixit. Verè ergo Christi corpus ibi fuit ante manducationem, &c. Et nonne prius est in quorem in calice esse, quam ex calice bibi. Jam petat Ilyricus à Chrysolomo (ad citatum Apoclypti locum) *quid est in calice? quod* (inquit) *ex latere Christi fluxit, sanguis utique Christi.* Ergo Christi sanguis in calice est, priusquam ex calice bibatur.

32 Tertio idipsum probatur ex perpetua Ecclesiæ praxi, quæ à temporibus Apostolorum, Eucharistiam live in privatis domibus, live in fœderis ædibus, temper asseravit, servatam adoravit, atque ad infirmos derivit, ut testes sunt vel ipsi antiquissimi Patres, Iustus Martyr Apolog. 2. dicens: *Pot. Sacramenta peracta, Eucharistia conquirit de ferri ad abientes.* Irenæus epist. ad Victorem (apud Eusebium l. 5. histor. c. 24.) *Eucharistiam ad alios mitti.* Tertullianus l. 2. ad uxorem, *domum deportari.* Cyprianus serm. de lapsis narrat, mulierem cum arcam suam, in qua Domini Sanctum fuit, manibus indignis tentasset aperire, igne inde surgente fuisse deterritam, ne auderet attingere. Aliud miraculum narrat ibidem Cyprianus: cum in os puellæ infantis, abentibus parentibus, Gentilis Magistratus, de vino sacrificii idololorum aliquid intrudisset, revertitque parentibus, Diaconus vinum consecratum de more, infundere vellet, relictis ipa, calicemque reject; *perstitit tamen Diaconus, & reluctanti licet, de Sacramento calicis injudic.* Tunc sequitur *linguitus & vomitus: in corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit, sanctificatus in Domini sanguine potus de politis visceribus erupit; tanta est potestas Domini, tanta majestas.* Dionysius Alexandrinus epist. ad Fabium Antioch. (apud Eusebium lib. 6. c. 36.) narrat Sacerdotem, præ ægritudine incedere non valentem, puero Eucharistia exiguam partem dedisse, præcipiendo, ut eam modestam in os senis Serapionis infunderet. Basiliius epist. 189. ad Cæsarium Patricium, *quoniam per tempora illa persecutionum cogebantur homines necessario, Sacerdote, vel Ministro non presente, propriis manibus percipere communionem; non est nisi super vacanteum, ut demonstret em, illam rem non esse graviter & iniquè ferendam. Eo quod inveterata consuetudo hoc ipsum se ipsa confirmatum dederat. Nam & illi omnes, qui per eremos vitam Monasticam instituunt, ubi copia non suppetit Sacerdotis, cum habeant domi communionem, de suis manibus illam percipiunt. Alexandria autem & per Ægyptum unquisque, etiam de plebe, ut plurimum habet domi sue communionem. Nam cum semel Sacerdos sacrificium peragat, & distribuat, qui susceperit illud integrum, & quotidie de illa sumperit, quam à dante accepit Sacerdote, credere debet... se eandem suscipere, & percipere.* Nazanzenus in laudem Gorgoniæ, sororis suæ, testatur, eam

insepelâ nocte ad altare procumbentem, ibi Christum in Eucharistia presentem adorasse, statimque liberatam se à morbo sensisse. Cyrillus Alexandrinus epist. ad Calosyrium: *Aliquos esse audio, qui mysticam Eulogiam nihil ad sanctificationem juvare dicunt, si quid ex ea fiat reliquum in aliam diem. Insanunt verò, qui hæc asserunt (audiunt hæretici) neque enim alteratur Christus, neque sanctorum ejus corpus immutatur; sed benedictionis vis & facultas, & vivificans gratia perpetua in illo existit.*

At (inquit Calvinus) in eo Patres audiendi non sunt. Quia errant. At (iudicio Patrum) insaniit Calvinus. Et reverà insanit, cum ipsos erroris arguit, in eo in quo testatur Ecclesiæ fidem & praxim sui temporis. Non aliud ipsi tenuerunt & crederunt, nisi quod Ecclesiæ tenuit & credit, de cuius inerrabilitate Christus nos certos fecit, dicens, quod *portæ inferi non prevalebunt adversus eam.*

Et quo (questo) argumento Lutherani & Calvinista probant in eo errasse Patres, errasse Ecclesiæ? Non Scripturam afferunt in probationem, sed frigidum illud argumentum: reliqua Sacramenta in usu consistunt. Igitur & Eucharistia.

At quàm frivolum sit, constat ex dicit. n. 21. & 22. Inaque manifesta disparitatis ratio ex ipsis Sacramentorum formis colligitur. Aliorum quippe Sacramentorum forma, *baptizo, confirmo, absolvo,* &c. significat actionem. Eucharistia verò forma, *hoc est corpus meum,* &c. rem significat fixam & permanentem. Aliorum forma, ea non efficit, sed constituit. Verba verò consecrationis effiunt hoc Sacramentum, ab eoque proinde adæquatè distinguuntur.

CAPUT V.

Eucharistia materia est panis triticeus, & vinum de vite.

Sic tradit Florentinum in instruct. Armen. Et ratio à priori est voluntas Christi, quem sic instituisse constat ex Matth. 26. Marci 14. & Luc. 22. ubi Christus legitur ad hoc Sacramentum conficiendum adhibuisse panem simpliciter dictum (id est triticeum, uti Traditio semper intellexit) & vinum eam simpliciter dictum. Quod fuisse vinum de vite Marthæi contextus manifestum facit: sequitur enim: *Dico autem vobis, non bibam amodo de hoc genere vite, &c.* Atqui Christus discipulis suis iussit ut facerent, quod ipse fecit: iussit ergo instituitque, ut hoc Sacramentum pariter conficerent ex pane triticeo, vinoque de vite.

Quoddamque Christus hoc Sacramentum confecerit ex pane triticeo, amplius ostenditur ex eo quod ad illud conficiendum, usus fuerit pane szymo, quo solo Judæi utebantur ad esum Agni Paschalis. Non est autem verisimile quod panis azymus, qui ad solemmissimum Paschale Festum, & ad esum Agni Paschalis conficiebatur, ex alia farina fuerit, quam triticea: cum vel ipsi panes propositionis (quibus præfiguratum fuit hoc Sacramentum) confici deberent ex simila (id est flore albissima farina tritici) Levit. 24. tuique omnium convenientium, ut ad conficiendum nobilissimum Sacramentum, panis nobilior, puriorque, & inter alios panes magis utilis adhiberetur. Qualis est triticeus: cum alii panes in hujus defectum introducti videantur.

Præterea iste panis magis confortat hominem & ita convenientius significat effectum hujus Sacramenti, ait S. Thomas q. 74. a. 3.

Igitur nullus panis, nisi triticeus, aptus ad con-

secundam materiam putandus est (ait Catechismus Romanus p. 2. §. 12.) hoc enim Apostolica Traditio nos docuit, & Ecclesie Catholice auctoritas firmavit.

40 Cujus quidem Traditionis argumentum est, quod in Ecclesiis Lybiæ (ubi triticum non crescit) cum ex malitia Diofcori subtraheretur triticum, Ecclesiis illis à piissimis Imperatoribus præstitum (imprimis quidem, ut inveniuntur ex ipso hostia offeratur: deinde ut... pauperes aliquod mererentur solatium) neque terribile & inveniuntur sacrificium celebratum est; neque peregrini pauperes hoc solatio frusti sunt, ut in Concilio Calcedonenſi Iſchyrion Diaconus conquestus est act. 30.

41 De pane proinde tritico sermo est in canone in Sacramento de Consecr. dist. 2. cum dicitur: *In Sacramento corporis & sanguinis Domini, nil amplius offeratur quam ipse Dominus tradidit, hoc est, panis & vinum aquæ mixtum.* Sicut & can. cum omne crimen ibidem: *evidens Evangelicæ veritatis lumen illuxit, quod, præter panem, & vinum, aliud offerri non licet.*

42 Excluditur proinde panis hordeaceus, quem nec simpliciter, sed cum addito panem dici, apparet ex Joan. 6. *est puer unus hic habens quinque panes non simpliciter dictos, sed cum addito, hordeaceus.*

43 Sed quid de pane ex siligine, seu fecali? Vafquez, Pefantius & Palao, censent non esse triticum. Sed contra sentiunt S. Thomas q. 72. a. 3. ad 2. Victoria q. 55. de Euchar. Sorus in 4. dist. 9. q. un. a. 3. Bonacina disp. 4. q. 2. p. 1. Tannerus de Euchar. disp. 5. n. 88. & seq. Layman l. 5. tr. 4. c. 2. n. 2. Cùm siligine panis simpliciter & absolute panis appellatur, & ex semine tritici siligo generetur. Siligo ergo verè triticum est, tamen minus perfectum. Unde S. Thomas loco citato: *Si quæ frumenta sunt (nota ly frumenta, frumentum enim idem est quod triticum) quæ ex semine tritici generari possunt (sicut ex grano tritici seminatio in malis terris generatur siligo) ex tali frumento panis confectus, potest esse materia hujus Sacramenti.*

44 Speltam tamen à tritico specie differre, S. Doctor inde probat, quod granum tritici, ubicumque, & quomodocumque seminatum, nunquam proferat speltam, nec e contra. Sed aliter Angelicus Doctor fortasse tenuisset, si vidisset, quod resolutus Doctor noster, Joannes de Bacono in t. dist. 8. in Anglia se vidisse testatur, speltam utique, quasi nihil à tritico differentem in ipicarum formatione, in forma granorum, colore saporeque panis. Unde Alanus (apud ipsum) censet speltam esse tritici speciem. Speltam etiam Tannerus & Layman aiunt esse triticum, seu frumentum, si non stricte, saltem late dictum; atque hæc ratione Tannerus n. 101. Suevorum Constantinienseque approbat morem, consecrandi in pane ex ipella. Sed ego approbare non auctum, eò quod sic materia dubia. Quod & de siligine sentio, eò quod non omnino convincens sit D. Thomæ argumentum: eum (Plinio teste l. 18. c. 8.) possit triticum tandem etiam degenerare in avenam, & non solum in siliginem.

45 Quia verò admixtio aquæ ad farinam est de substantia panis, atque adeo de necessitate hujus Sacramenti, S. Thom. q. 74. a. 7. ad 3. & Doctores communiter aiunt, quod si farinæ non admisceretur aqua naturalis, sed rosacea, vel alius liquor, ex tali pane non conficeretur Sacramentum. Contraria tamen opinio Alberti, Durandi, Pefantii, &c. quoad panem aquâ rosacâ subactum, non caret probabilitate. Quia ex dictis l. 2. de materia Baptismi, probabile est aquam rosaceam specie non differre ab aqua naturali. Dicendum proinde

Tom. III.

cum rubrica Missalis Romani, ejusmodi panem esse materiam dubiam.

Et quia modica permixtio (ut S. Thomas ait q. 74. a. 3. ad 3.) non solvit speciem: quia id quod est modicum, absumitur à plurimo. Ideo si sit modica admixtio alterius frumenti ad multo majorem quantitatem tritici, poterit exinde confici panis, qui est materia hujus Sacramenti. Si verò sit magna permixtio (puta ex æquo, vel quasi) talis permixtio speciem mutat, si non physicam, saltem moralem. Unde panis, exinde confectus, non erit debita materia hujus Sacramenti.

Ex hoc Angelico principio consequens est, hostiam rubram ex farina triticea, cinnabaro permixta (quæ litteras obſignare solemus) esse materiam validè consecrabilem, si mixtio cinnabari adeo modica sit (ut esse solet) ut tritici quantitas notabiliter excedat. Cùm de ejusmodi panem modo philosophandum sit, uti de vino albo, cui tinctura rubra, in modica quantitate, admixta est. Neque verò dictus panis inde magis definit esse usualis, quam vinum taliter derubratum: tamen Lugo disp. 4. sect. 1. contra sentiat.

Hæc de pane dicta sufficiant, nisi quod addenda sit declaratio Concilii Florentini sess. 25. in quolibet pane tritico, sive azyzo, sive in fermentato, corpus Christi veraciter confici; Sacerdotique in alterutro ipsum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta Ecclesie suæ, sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem; ita scilicet, ut in Monasteriis, vel Ecclesiis quæ sunt Græcis in Ecclesia Latina destinata, ubi servatur ritus Græcorum, servare debent Græci usum fermentati (ait Sylvius q. 74. a. 4.) ut indicat Leo IX. episc. 1. c. 29. Et similiter Latini usum azyzi, in Ecclesiis, quas sibi suscipere ritibus propriis habent in Græcia. Quia perinde est ac si singuli versarentur in sua Ecclesia. Videri potest Constitutio Pii V. quæ incipit *providentia Romanæ Pontificis*, in qua revocat licentiam Græcorum, celebrandi in dictis Ecclesiis more Latino, & Latinorum celebrandi more Græco.

Latinus quoque iter agens per Græciam, aut Græcus per Occidentem, potest, ubi nullum est scandalum periculum, retinere suum ritum (inquit Sylvius loco citato) quamvis si conformaret se Ecclesie in qua versatur, non esset accusandus; juxta regulam Ambrosii, apud Augustinum episc. 118. *Ad quam fortè Ecclesiam veneris, ejus morem serva, si cuiquam non vis esse scandalum, nec quemquam tibi.*

De vino, seu materia, ex qua conficitur sanguis Domini, num. 36. dixi ex Florentino, Christianique institutione & exemplo, de necessitate Sacramenti esse debere vinum de vite. Cujus hanc rationem S. Thomas a. 5. affert, quia ad materiam Sacramentorum assumitur id quod proprie & communiter habet talem speciem. Proprie autem vinum dicitur, quod de vite sumitur. Alii vero liquores vinum dicuntur secundum quandam similitudinem ad vinum vitis. Deinde vinum vitis magis competit ad effectum hujus Sacramenti, qui est spiritualis lætitia: quia scriptum est, *vinum lætificat cor hominis.*

Proinde excluditur agrestis, sive omphacium, & acetum. Agrestis quidem, quia (ut S. Doctor ibidem ad 3. observat) est in via generationis, & ideo nondum habet speciem vini: acetum verò, quia vinum fit acetum per corruptionem. Unde non fit reditus ab aceto ad vinum... Et ideo sicut de pane totaliter corrupto non potest confici hoc Sacramentum; ita nec de aceto. Possit tamen confici de vino aceto, sicut & de pane qui est in via ad corruptionem, licet peccet conscientia. Hæc tenet S. Thomas.

De musto non est dubium validè confici Sa-

L 2

cramentum. Quia mustum jam habet speciem vini (prosequitur sanctus Doctor ibidem) nam ejus dulcedo attestatur digestionem, quae est completio à naturali calore, ut dicitur in 4. Meteor. Est ideo de musto potest confici hoc Sacramentum. . . . Prohibetur tamen, ne mustum statim expressum de uva, in calice offeratur: quia hoc est indecens, propter impuritatem musti. Potest tamen in necessitate fieri. Dicitur enim à Julio Papa: si necessitate fuerit, bonus in calicem comprimitur.

53 Id quod sanctus Doctor haud dubie intelligit de musto expresso ex uvis maturis, vel ferè maturis, cap. cum omne de Consecr. dist. 2. Quia si expressum sit ex uvis immaturis, agrella est, non vinum. Si in uvis, licet maturis, adhuc contentum, non habet rationem potus, sed cibi. Nam uva non est vinum, neque potus (inquit Etilius in 4. dist. 8 §. 9.) neque potabile quiddam. Unde non dicitur bibi, sed manducari.

54 Et quia liquores maiorum granatorum, vel mororum, aut hujusmodi, non dicuntur proprie vinum, sed secundum similitudinem (ait S. Thomas ad 1.) ideo ex illis non potest confici Eucharistia.

55 Nec confici potest ex vino adulto, quamlibet ex vino de vite confecto. Quia in aliam substantiam transiisse censetur, nec cenetur amplius vinum. Bonacina disp. 4. q. 2. puncto 2. Censetur tamen cum Etilio loco citato, Cornejo nostro, pluribusque aliis Doctoribus apud Leandrum disp. 7. de Euchar. q. 36. & Dianam p. 11. tr. 1. resol. 17. contra Alanum, Armillam, Henriquez, Anglez, Fernandez, Nugnum, Martinum Ledefinam, Lessium, &c. confici posse ex vino congelato, saltem si recens sit congelatio, utpote in calice paulò ante consecrationem facta. Manet enim tunc salva tam virtus, quam species vini: cum per congelationem tam recentem non corrumpatur (ut constat ex eo quòd Christi sanguis in calice consecratus esse non desinat, eo ipso quo post consecrationem congelatur) lique per se potabile, tamen hic & nunc non proxime. Quod minimè requiritur in hoc Sacramento, utpote in usu non consistente.

56 Quia tamen vinum congelatum est materia aliquo modo controversa, peccaret qui in eo consecraret, glacie non soluta. Solvenda proinde glacies est ante consecrationem, linteo utique, vel panno calido calicem involvendo, vel calicem (dum illud non sufficeret) in aqua terrente usque ad glaciei solutionem immergendo, tam providè tamen, ut aqua calicem non subintraret. Quod etiam fieri debet, si calix post consecrationem congelatur. Sic enim rubrica Missalis habet tit. de defect. circa Miss. occur. Si in hyeme sanguis congelatur in calice, involvatur calix panno calefacto. Si id non proficeret, ponatur in ferventi aqua (dummodo calicem non intret) donec liqueat.

CAPUT VI.

Vinum, quod est materia calicis, aqua modicà permixtum esse debet de necessitate præcepti Ecclesiastici, non de necessitate Sacramenti, nec de necessitate præcepti à vini.

57 Vino (ait S. Thomas a. 6.) quod offertur in hoc Sacramento, debet aqua admisceri. Primum quidem propter institutionem. Probabiliter enim creditur, quòd Dominus hoc Sacramentum instituerit in vino aqua permixto, secundum morem illius terræ. Unde & Prov. 9. dicitur: Bibite vinum, quòd miscui vobis. Secundò, quia hoc convenit representationi Dominice Passionis. Unde dicit Alexander Papa: NON DEBET IN CALICE DOMINI. AUT VINUM SOLUM, AUT AQUA SOLUM OFFERRI, SED UTRUMQUE PERMIXTUM;

QUIA UTRUMQUE EX LATERE ETUS IN PASSIONE SUA PROFLUXISSE LEGITUR. Tertio, quia hoc convenit ad significandum effectum hujus Sacramenti, qui est unio populi Christiani ad Christum. Quia, ut Julius Papa can. cum omne crimen de Consecr. dist. 2. dicit, calix Dominicus, juxta Canonum præcepta, vino & aqua permixtus offerri debet, quia videmus in aqua populum intelligi, in vino verè ostendi sanguinem Christi. Ergo cum in calice vino aqua miscetur, Christo populus adunatur. Quarto, quia hoc competit ad ultimum effectum hujus Sacramenti, qui est introitus ad vitam æternam. Unde Ambrosius dicit in lib. de Sacram. Redundat aqua in calicem, & salit in vitam æternam.

Prima ratio S. Doctoris: probabiliter creditur, quòd Dominus hoc Sacramentum instituerit in vino aqua permixto, recipitur & approbatur à Concilio Tridentino sess. 22. c. 7. ubi absolute, & sine addito probabiliter ita credi pronuntiat, dicens, præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent; eò quòd Christum Dominum ita fuisse credatur.

Neque tamen illic consequitur, id esse de necessitate Sacramenti, vel præcepti divini: quia etiam nos Latini credimus, Christum in azymo consecrasse. Non ideo tamen credimus id esse de necessitate Sacramenti, nec de necessitate præcepti divini. Nec est in Ecclesia Catholica qui id asserat. Quòdque aqua mixtio non sit de necessitate Sacramenti, rubrica Missalis tit. de defectu vini expressè declarat, & Florentinum insinuat, dum calicis materiam designando vinum de vite, non addit aqua permixtum (ne crederetur id esse de necessitate Sacramenti) sed mutatà expressionis formulà, addit: cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet, ut inde concluderetur sola necessitas præcepti.

Quòd præceptum tamen Valentia putet esse divinum: communior & vera sententia est non esse nisi Ecclesiasticum. Id enim significat Julius Papa supra, cum ait: Calix Dominicus. Juxta Canonum præcepta, vino & aqua permixtus offerri debet. Significat & Tridentinum proximè relatum, aens, præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus &c. Cur enim alioqui Julius Papa solius canonici meminisset, non divini? Cur Tridentinum solùm dixisset ad Ecclesia esse præceptum, cum potius dicere debuisset ad præceptum esse à Christo, si à Christo præceptum esse censuisset? Nec Tridentinam sic loqui solet, ubi præceptum est divinum, atque à Christo ipso conditum.

Accedit quòd si aqua mixtio foret de jure divino, nulli omnino sacerdoti liceret unquam sine vino & aqua consecrare; nec Ecclesia posset id permittere. Atqui certum est Armenos sine aqua consecrare à multis annis. . . . nec tamen eos videmus in Concilio Florentino ab Ecclesia peccati admonitos, aut reprehensos. . . . quasi mortaliter peccarent, aut agerent contra jus divinum, inquit Gamaheus hic q. 74. a. 3.

Accedit item quòd si præceptum hoc esset divinum, vix ostendi posset aqua mixtionem non esse de necessitate Sacramenti, ait Sylvius ibidem a. 7.

At (inquis) Christus, postquam consecravit in vino & aqua, dixit: Hoc facite in meam commemorationem.

At (inquam ego) hoc etiam dixit, postquam consecravit in azymo. Nec tamen inde concluditur divinum præceptum consecrandi in azymo.

Ex verbis proinde Christi: Hoc facite, &c. 10. hujus concluditur divinum præceptum consecrandi corpus & sanguinem Christi, sive illud in sacrificium offerendi, in commemorationem crucis sacrificii crucis.

Potest tamen Ecclesiasticum illud præceptum